

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Τι ήτον»; αφηγήσεις παράδοξες και φανταστικές»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

Εφαρμογή: ΣΤΕΛΛΑ ΝΑΚΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

«Τι ήταν;»: Αφηγήσεις παράδοξες και φανταστικές

Εφαρμογή σεναρίου

Στέλλα Νάκη

Δημιουργία σεναρίου

Μαρίνα Αρετάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Ιδιωτικό Γυμνάσιο «Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού»

Χρονολογία

Από 26-02-2015 έως 20-03-2015.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Οκτώ (8) ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: Wiki

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον μαθητή: να έχει αφομοιώσει τις βασικές γνώσεις Η/Υ, όπως είναι αναμενόμενο για τη Γ΄ Γυμνασίου.

Για τον εκπαιδευτικό: να έχει εμπειρία στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, καθώς και να γνωρίζει κάπως τα συνήθη αναγνώσματα/θεάματα των μαθητών σε αυτήν την ηλικία έτσι ώστε να μπορεί να τα συζητήσει, να μπορεί να δημιουργήσει και να οργανώσει ένα Wiki.

Για το σχολείο: αίθουσα με σύστημα προβολής ή διαδραστικό πίνακα, διαθέσιμο εργαστήριο πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρίνα Αρετάκη, «Τι ήταν;»: Αφηγήσεις παράδοξες και φανταστικές, Νεοελληνική λογοτεχνία Γ΄ Γυμνασίου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αποσκοπούσε στη γνωριμία των μαθητών με το είδος του φανταστικού, τόσο στη λογοτεχνία όσο και στις άλλες τέχνες. Μέσα από τη μελέτη αποσπασμάτων από κείμενα ξένων και ελλήνων συγγραφέων, καθώς και την ανάλυση σκηνών από ταινίες, οι μαθητές αναγνώρισαν και κατανόησαν το φανταστικό, ενώ μέσω των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν στην ολομέλεια, τις ομάδες της τάξης, αλλά και ατομικά από κάθε μαθητή, συστηματοποίησαν τα κειμενικά χαρακτηριστικά των αφηγήσεων με φανταστικά στοιχεία. Τέλος, παράγαγαν ένα τέτοιο κείμενο στο πλαίσιο της δημιουργικής γραφής.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το είδος του φανταστικού είναι ιδιαίτερα δημοφιλές σε όλες τις ηλικίες και δεν αφορά μόνο τα λογοτεχνικά κείμενα, αλλά και τον κινηματογράφο, τα κόμικς, την τηλεόραση, τη ζωγραφική. Ιδιαίτερα οι έφηβοι αρέσκονται στην ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων με στοιχεία του φανταστικού (όπως ο *Χάρι Πότερ*, ο *Άρχοντας των δαχτυλιδιών*, το *Λυκόφως*), παρακολουθούν ανάλογες ταινίες και φυσικά, παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια τα οποία είτε ανήκουν εντελώς στο φανταστικό είδος είτε ενσωματώνουν πολλά φανταστικά στοιχεία. Σκοπός του σεναρίου είναι να φέρει σε επαφή τους έφηβους με λογοτεχνικά κείμενα, καθώς και με ταινίες που περιέχουν τέτοια φανταστικά στοιχεία, να τους βοηθήσει να καταλάβουν τον μηχανισμό ένταξης του φανταστικού σε αυτά τα κείμενα και ταινίες, καθώς και να γνωρίσουν τις διαφορετικές εκδοχές του φανταστικού είδους. Η μελέτη του Τσβετάν Τοντόροφ για το φανταστικό αφήγημα ασφαλώς προσφέρει μια κωδικοποίηση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το φανταστικό στα λογοτεχνικά κείμενα. Θα χρησιμοποιήσουμε κάπως χαλαρά την κατηγοριοποίηση των κειμένων την οποία έχει προτείνει ο Τοντόροφ στη μελέτη αυτή, κάνοντας διάκριση ανάμεσα σε αφηγήσεις παράδοξης (όπου τα αλλόκοτα συμβάντα εξηγούνται με τους νόμους της λογικής ή μπορεί να δεχθούν κάποια ορθολογική εξήγηση), φανταστικές (ο αναγνώστης, αβέβαιος, δεν μπορεί να καταλήξει στο αν τα γεγονότα είναι φανταστικά ή όχι) και θαυμαστές (αποδοχή του υπερφυσικού από τον ήρωα και τον αναγνώστη). Απώτερη φιλοδοξία του σεναρίου, πέρα από τις συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες τις οποίες απέκτησαν οι μαθητές, ήταν να δοθούν εναύσματα για τον αναστοχασμό των μαθητών πάνω στα αναγνώσματα και τις ταινίες που αποτελούν την καθημερινή διασκέδασή τους.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να συνδέσουν τον κινηματογράφο, που αποτελεί βασικό τρόπο ψυχαγωγίας των εφήβων γενικότερα, με τη λογοτεχνία.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να καταλάβουν ότι το φανταστικό μπορεί να γίνει αντικείμενο αναπαράστασης σε πολλές τέχνες, όπως ο κινηματογράφος και η λογοτεχνία,
- να μάθουν ότι κείμενα με φανταστικά στοιχεία γράφονται από την αρχαιότητα,
- να γνωρίσουν σημαντικούς Έλληνες και ξένους συγγραφείς μέσα από ένα συγκεκριμένο είδος αφήγησης,
- να διαβάσουν και να μελετήσουν ποικίλες αφηγήσεις που περιέχουν φανταστικά στοιχεία,
- να διακρίνουν τα κείμενα με στοιχεία παράδοξα ή θαυμαστά από τα κείμενα με φανταστικά στοιχεία.

Γραμματισμοί

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αναλύουν, με καθοδηγητικές ερωτήσεις, σκηνές από ταινίες,
- να κάνουν μια στοχευμένη έρευνα στο διαδίκτυο,
- να κατηγοριοποιούν τα κείμενα που περιέχουν φανταστικά στοιχεία και να δικαιολογούν την ταξινόμηση αυτή,
- να μελετήσουν τις περιγραφές στα κείμενα με φανταστικά στοιχεία,
- να μελετήσουν το είδος του αφηγητή,

- να παραγάγουν ολοκληρωμένα σύντομα περιγραφικά κείμενα φανταστικής λογοτεχνίας, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο αποσκοπούσε σε μια σταδιακή εμβάθυνση στα χαρακτηριστικά του φανταστικού αφηγήματος, καθώς και στην απόπειρα συγγραφής ανάλογων (περιγραφικών) κειμένων τέτοιου είδους από τους μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό, αξιοποιήθηκε η ομαδοσυνεργατική μάθηση, αλλά έγιναν και πολλές ατομικές εργασίες. Η Α' φάση (1^η και 2^η ώρα) αποτέλεσε έναν πρώτο κύκλο προσέγγισης του φανταστικού στη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο, ο οποίος στόχευε περισσότερο στην παρουσίαση της προϊστορίας και την κατάδειξη της ευρύτητας και της πολυπλοκότητας του είδους. Στη Β' φάση (3^η-6^η ώρα), επικεντρωθήκαμε στην ανάγνωση κειμένων και στη συστηματοποίηση των χαρακτηριστικών της φανταστικής αφήγησης, με στόχο να μπορέσουν οι μαθητές να γράψουν ένα ανάλογο κείμενο συνεργατικής γραφής. Στη Γ' φάση (7^η και 8^η ώρα), οι μαθητές έγραψαν ένα περιγραφικό κείμενο με στοιχεία του φανταστικού και το παρουσίασαν στους συμμαθητές τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι έφηβοι έλκονται προς το θρίλερ και το μυστήριο, γεγονός που το διαπιστώνουμε κάθε φορά που μιλάμε μαζί τους για τις ταινίες που βλέπουν ή για τα αγαπημένα τους αναγνώσματα. Έτσι, το συγκεκριμένο σενάριο, το οποίο αποτελεί ένα σημείο επαφής ανάμεσα στις συνήθειες των μαθητών και το μάθημα της λογοτεχνίας, θα συμβάλει στην κατανόηση των θεαμάτων και των βιβλίων που αξιοποιούν για την ψυχαγωγία τους και θα τους βοηθήσει να τα αντιμετωπίσουν κριτικά.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Αν και δεν υπάρχει τέτοια θεματική ενότητα στις σχολικές ανθολογίες, το θέμα ενδιαφέρει τους μαθητές ενώ τα κείμενα που χρησιμοποιούνται στο σενάριο ανήκουν σε σημαντικούς συγγραφείς με τους οποίους οι έφηβοι έρχονται σε επαφή.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν ως περιβάλλον δημοσίευσης του υλικού και ως χώρος επικοινωνίας των μελών της ομάδας.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Γ' Λυκείου

Ε.Χ. Γονατάς, «[Η Άνοιξη](#)». *Το βάραθρο*, 39. Αθήνα: Στιγμή, 2006.

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Ε.Χ. Γονατάς, «[Στην αποβάθρα](#)», «[Τα ψάρια](#)», «[Τα χέρια](#)», «[Η βοηθός μου](#)», «[Τα δώρα](#)». *Τρεις δεκάρες και άλλα αφηγήματα*, 26, 29, 30, 50, 64, 102, 144. Αθήνα: Στιγμή, 2006.

Ε.Χ. Γονατάς, «[Το δάσος](#)». *Οι Αγελάδες*, 69-71. Αθήνα: Στιγμή, 1992.

Ε.Χ. Γονατάς, «[Τα μάτια](#)». *Η κρύπτη*, 57-58. Αθήνα: Στιγμή, 2006.

Όσκαρ Ουάιλντ, [Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέυ](#), μτφρ. Δ.Γ. Κίκιζας, 40-42, 128-129. Αθήνα: Σμίλη 2000.

Έντγκαρ Άλαν Πόε, «Η πτώση του οίκου των Άσερ». *Αλλόκοτες ιστορίες*, μτφρ. Κ. Πολίτης, 107-111, 15-17. Αθήνα: Γράμματα, 1979.

Μαίρη Σέλλεϋ, *Φράνκεστάιν*, εισ.-μτφρ. Θ. Σακκέτας, [κεφ. V](#), 87-89. Αθήνα: Στοχαστής, 1995.

Μπραμ Στόουκερ, [Δράκουλας](#), 27-28. Αθήνα: Στοχαστής, 2009 [1981].

Γκυ ντε Μωπασάν, «Η νύχτα». *Επίλεκτα διηγήματα*, μτφρ. Φοίβος Πιομπίνος. Αθήνα: Ίκαρος, 2005.

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ταινίες

Ο πλανήτης των πιθήκων: *Η αυγή* (*Dawn of the planet of the apes*), Ματ Ριβς, 2014.

([τρέιλερ](#))

Το πορφυρό Ρόδο του Καΐρου (*The purple rose of Cairo*), Γούντι Άλεν, 1985.

([απόσπασμα](#) 4 λεπτά)

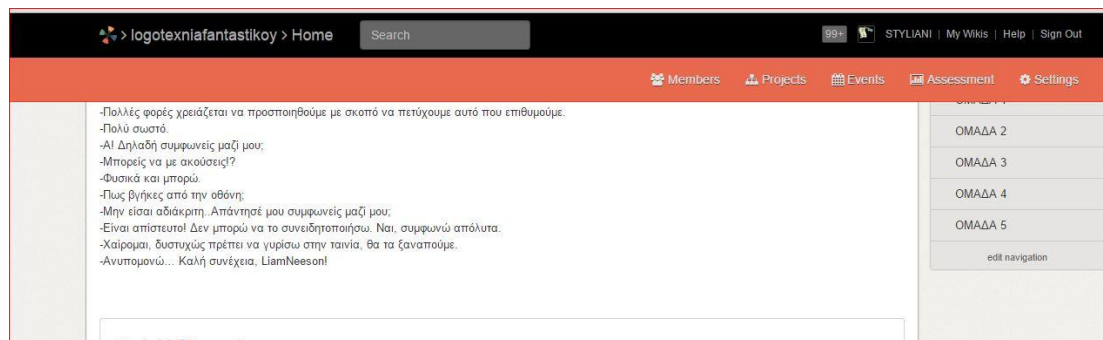
Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η ώρα

Κατά την 1^η διδακτική ώρα, η οποία διεξήχθη στην αίθουσα διδασκαλίας, η καθηγήτρια προέβαλε στον διαδραστικό πίνακα το τρέιλερ της ταινίας *Ο Πλανήτης των πιθήκων – η Αυγή*. Ακολούθησε σύντομη συζήτηση για το περιεχόμενο του τρέιλερ, την υπόθεση και το είδος στο οποίο ανήκει η ταινία. Έγινε μια πρώτη απόπειρα ορισμού της επιστημονικής φαντασίας. Στη συνέχεια είδαμε μία σκηνή (διάρκειας τεσσάρων λεπτών) από την ταινία *Το Πορφυρό Ρόδο του Καΐρου* του Γούντι Άλεν, κατά την οποία η θλιμμένη πρωταγωνίστρια παρακολουθεί μια ασπρόμαυρη παλιά ταινία και ξαφνικά, ένα από τα πρόσωπα της (εγκιβωτισμένης) ταινίας –παρά τις διαμαρτυρίες των συμπρωταγωνιστών του– βγαίνει από την ταινία και φεύγει με την πρωταγωνίστρια-θεατή. Εντοπίσαμε το κοινό στοιχείο στις δύο ταινίες (το φανταστικό), καθώς και τις διαφορές τους, και στη συνέχεια η καθηγήτρια ανακοίνωσε στους μαθητές ότι κατά τις επόμενες διδακτικές ώρες θα ασχολούνταν με τέτοιου είδους κείμενα, με στόχο να τη διερεύνηση του μηχανισμού ένταξης του φανταστικού στην αφήγηση, καθώς και τη συγγραφή ενός κειμένου με τέτοια χαρακτηριστικά. Έτσι, δόθηκε στους μαθητές η [Ατομική εργασία 1](#), μία άσκηση δημιουργικής γραφής, στην οποία κλήθηκαν να φανταστούν μία ανάλογη συνάντηση με αυτή που παρακολούθησαν στο *Πορφυρό Ρόδο του Καΐρου*. Οι εργασίες έγιναν χειρόγραφα στην τάξη και στη συνέχεια οι μαθητές τις ανέβασαν στο Wiki από το σπίτι. Επειδή υπήρχε διαθέσιμος χρόνος, οι μαθητές διάβασαν στους συμμαθητές

τους τα κείμενα που είχαν γράψει και ακολούθησε σύντομη συζήτηση για το αν ήταν στο ίδιο πλαίσιο με το απόσπασμα της ταινίας *Το πορφυρό ρόδο του Καΐρου*, το οποίο είχαμε παρακολουθήσει. Παραθέτουμε ενδεικτικά από τις εργασίες των μαθητών:

2^η ώρα

Την ώρα αυτή, η οποία διεξήχθη στο εργαστήριο πληροφορικής, οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, ασχολήθηκαν με το [Φύλλο εργασίας 1](#). Κάθε ομάδα μελέτησε έναν όρο ή ένα θέμα σχετικό με τη φανταστική λογοτεχνία, και κατόπιν ανάρτησε το υλικό της στο Wiki. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα στόχευε στο να κατανοήσουν οι μαθητές ότι στην τέχνη, το πραγματικό και το φανταστικό συχνά διαπλέκονται, καθώς και να συνειδητοποιήσουν την ευρύτητα του είδους της λογοτεχνίας του φανταστικού.

Παραθέτουμε ενδεικτικά από τις εργασίες των μαθητών:

logotexniafantastikoy > Home

Members Projects Events Assessment Settings

Ο Τζον Ρόνολντ Ρόιελ Τόλκιν (John Ronald Reuel Tolkien) (1892-1973), ο οποίος αναφέρεται στον γραπτό λόγο και με την συντημημένη μορφή του ονόματός του «Τζ. Ρ. Ρ. Τόλκιν», ήταν εξέχων και διαπρεπής Άγγλος φιλόλογος, συγγραφέας, ποιητής και ακαδημαϊκός, σήμερα ιδιαίτερα γνωστός ως ο συγγραφέας των ακόλουθων έργων φανταστικής λογοτεχνίας: «Χόμπιτ», «Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών» (τρεις τόμοι) και «Σιλμάρillion». Από το 1925 ως το 1945 διδασκε την αγγλοσαξονική γλώσσα και από το 1945 έως το 1959 διδασκε αγγλική γλώσσα και λογοτεχνία στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Στις 28 Μαρτίου 1972 στέφθηκε Διοικητής του Τάγματος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας από τη Βασίλισσα Ελισάβετ Β'. Μετά τον θάνατο του, ο γιος του, Κρίστοφερ Τόλκιν (Christopher Tolkien), δημοσίευσε μια σειρά από έργα, βασισμένα στις εκτενείς σημειώσεις και τα αδημοσίευτα χειρόγραφα του πατέρα του, συμπεριλαμβανομένου του Σιλμάρillion και του Ατελείωτες Ιστορίες. Τα βιβλία αυτά, μαζί με το Χόμπιτ και το Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών, δημιουργούν ένα σώμα παραμυθιών, ποιημάτων, φανταστικών ιστοριών και επιτομημένων γλωσσών, που διαδραματίζονται σε έναν φανταστικό κόσμο επινόησης του συγγραφέα και ονομάζεται Άρντα (Arda) και τη Μέση-Γη (Middle-Earth), που βρίσκεται σε αυτήν. Στον κόσμο αυτόν, που θυμίζει τη Μεσαιωνική Ευρώπη, υπάρχει η γαϊάδα, καθώς και άλλες φυλές τέρατα από τους ανθρώπους, και μυθικά πλασμάτα όπως ζωπικά και δράκοι. Μεταξύ του 1951 και 1955, ο Τόλκιν χρησιμοποίησε τον ορο *legendarium* για να αναφερθεί σε όλο το πλασματικό σύμπαν που δημιούργησε μέσα από τα γραπτά του. Αν και υπήρχαν και άλλοι συγγραφείς που έγραψαν έργα φαντασίας πριν από τον Τόλκιν, η μεγάλη επιτυχία του Άρχοντα των Δαχτυλιδιών και του Χόμπιτ οδήγησαν σε μία πρωτοφανή αναγέννηση του είδους, καθιστώντας το πολύ δημοφιλές. Αυτό κατέστησε τον Τόλκιν, ευρέως γνωστό, ως τον «πατέρα» της μοντέρνας φανταστικής λογοτεχνίας—ή, πιο συγκεκριμένα, της υψηλής φαντασίας (high fantasy). Τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες. Το 2008, η Βρετανική εφημερίδα The Times, τον κατέταξε 6ο σε μία λίστα με τους «50 κορυφαίους Βρετανούς συγγραφείς από το 1945». Το Αμερικανικό περιοδικό Forbes τον κατέταξε ως τον 5ο πιο κερδοφόρο «διάσημο μετά θάνατον» το 2009. Εκείνη την εποχή ξεκινάει να γράφει ιστορίες για τα παιδιά του, καθώς και κάποιες πρώιμες ιστορίες που αργότερα θα αποτελούσαν τη βάση για το μετέπειτα μεγάλο έργο του. Η πιο διάσημη από τις ιστορίες που δημιούργησε για τα παιδιά του, είναι "Το Χόμπιτ" που εκδόθηκε το 1937 και είχε μεγάλη επιτυχία. Ο εκδότης του Στάνλεϋ Άνγουιν, ζήτησε από τον καθηγητή να γράψει συνέχεια της ιστορίας. Η συνέχεια της ιστορίας όμως έμελλε να διακοπεί από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που ξέσπασε και επηρέασε για μια ακόμα φορά τα γραπτά του Τόλκιν. Χρειάστηκαν 12 ολόκληρα χρόνια για να ολοκληρωθεί το βιβλίο. Όμως η ιστορία δεν ήταν ένα απλό διήγημα για παιδιά, αλλά ένα μεγαλειώδες έπος για ενήλικες. "Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών", λίγο μετά την έκδοση του έργου του, ο Τόλκιν παραιτήθηκε από το Πανεπιστήμιο για να μείνει μαζί με την αγαπημένη του Ήντιβ στην παραθαλάσσια πόλη Μπιορνμόουθ. Το 1971 μετά το θάνατο της γυναίκας του, επέστρεψε στην Οξφόρδη κοντά στα παιδιά του. Πέθανε 2 χρόνια αργότερα, μετά από μια σύντομη ασθένεια, στις 2 Σεπτεμβρίου του 1973, σε ηλικία 81 ετών. Ο τάφος του, δίπλα στην πολυαγαπημένη του γυναίκα, στο κοιμητήριο της Οξφόρδης, εκτός από το κανονικό του όνομα, γράφει και τα ονόματα των μυθικών ηρώων του και αιώνια ερωτευμένων μεταξύ τους, Μπίρεν και Λούβιν. Το μεγάλο μυθολογικό έργο του, το Σιλμάρillion εκδόθηκε μετά το θάνατό του, αφού συγκεντρώθηκε και επεξεργάστηκε από τον μικρότερο γιο του Κρίστοφερ Τόλκιν.

logotexniafantastikoy > Home

Members Projects Events Assessment Settings

ΟΜΑΔΑ 3

OMADA 3
http://www.greek-language.gr/greekLang/portal/blog/index.html?id=2014-04-22

Μαγικός Ρεαλισμός:
είναι ένα αισθητικό σπλή ή είδος, στο οποίο μαγικά (=φανταστικά) στοιχεία μπλέκονται σε μια ρεαλιστική ατμόσφαιρα για να παράσχουν μια βαθύτερη αντίληψη της πραγματικότητας. Αυτά τα μαγικά στοιχεία εξηγούνται σαν φυσιολογικές καταστάσεις που παρουσιάζονται με ευθύ τρόπο που επιτρέπει το πραγματικό και το φανταστικό να γίνουν αποδεκτά στην ίδια ροή σκέψευς

Ανακοίνωση για τον θάνατο του Μάρκες
Έφυγε σε ηλικία 87 ετών ο Κολομβιανός νομπελίστας Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, την Πέμπτη 17 Απριλίου 2014. Με το έργο του καθόρισε τον μαγικό ρεαλισμό και θεωρήθηκε δικαίως ως ένας από τους μεγαλύτερους σύγχρονους συγγραφείς.
Ο πρόεδρος της Κολομβίας, Χουάν Μανουέλ Σάντος, κήρυξε τριήμερο εθνικό πένθος στη μνήμη του νομπελίστα συγγραφέα, ο οποίος απεβίωσε στο σπίτι του στο Μεδίνα.

Μαγικός Ρεαλισμός στον κινηματογράφο:
Η ταινία του Μπεν Ζάπλιν, «Τα μυθικά πλάσματα του Νότου» είναι μια εκπληκτική ταινία μαγικού ρεαλισμού, που ακροβατεί μεταξύ του εξοντωτικού αγώνα του ανθρώπου να χαράξει τη μοίρα του και του αρχετύπου της άγριας φύσης. Η ιστορία εκτυλίσσεται σε μια ξεχασμένη, χαμένη, πρωτόγονη κοιλάδα του Νότου πριν την 'χτυπήσει' μια Κατρίνα, η οποία θα ανατρέψει τις υφιστάμενες ισορροπίες. Θα σκορπίσει τον όλεθρο και θα απομυμώσει ό,τι μέχρι τότε καλά κρυβόταν στη γιρβάνια του αλκοόλ και της καυτής υγρασίας, απελευθερώνοντας τα τέρατα-βίαιους, που 'κοιμόντουσαν' μέσα στους πάγους.
Η ταινία είναι συγκλονιστική για όσους αγαπούν τον μαγικό ρεαλισμό και το ταξίδεμα του. Είναι η αποθέωση της ύπαρξης, είναι η δυναμική της ζωής. Είναι μια ταινία άγρια και ελεύθερη, υμνος σ' αυτούς που αρνούνται πεισματικά και ενσυνείδητα να ενταχθούν, να 'εκπολιτισθούν'. Ωδη σ' αυτούς που ζουν με τους δικούς τους κανόνες, νιώθοντας την κάθε καινούρια μέρα σαν γιορτή και ενσωματώνονται στη φύση, αποτελώντας ένα κομμάτι της δυναμικά και μοναδική.

Οι μαθητές ολοκλήρωσαν μεν τις εργασίες τους, αλλά δεν υπήρχε χρόνος, για να τις παρουσιάσουν στην ολομέλεια, κάτι που θα έκαναν την επόμενη διδακτική ώρα. Με το τέλος της 2^{ης} διδακτικής ώρας, η καθηγήτρια ανέθεσε ως άσκηση στους μαθητές τη μελέτη των κείμενων του Γονατά σε φωτοτυπία, πλην ενός που είχε αναρτηθεί στο Wiki.

3^η ώρα

Κατά την 3^η διδακτική ώρα, η οποία διεξήχθη στην αίθουσα διδασκαλίας, οι μαθητές παρουσίασαν τις εργασίες του [Φύλλου εργασίας 1](#) στην ολομέλεια. Δυστυχώς, όμως, δεν είχαν μελετήσει τα κείμενα του Γονατά, οπότε και τους δόθηκε χρόνος να το κάνουν στην τάξη, και στη συνέχεια κλήθηκαν να συμπληρώσουν το φύλλο εργασίας. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι δυσκολεύτηκαν να συμπληρώσουν τον πίνακα, κυρίως γιατί δεν μπορούσαν να καταλάβουν τι ακριβώς τους ζητούσε. Ακολούθησε στην τάξη συζήτηση αναφορικά με τις αφηγήσεις επιστημονικής φαντασίας, παρόλο που δεν υπάρχει σχετικό κείμενο του Γονατά, γιατί οι μαθητές είχαν ασχοληθεί τις προηγούμενες ώρες με αυτές, και γιατί το είδος αυτό τους είναι οικείο. Δόθηκε έμφαση στην κατανόηση του γεγονότος ότι οι φανταστικές αφηγήσεις βρίσκονται μεταξύ του παράδοξου και του θαυμαστού, και ότι τα πρόσωπα περιγράφονται ρεαλιστικά μεν, με υπερφυσικά στοιχεία δε. Παραθέτουμε ενδεικτικά από τις εργασίες των μαθητών:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο εργασίας 2

Ας προσπαθήσουμε να ξεχωρίσουμε τα διάφορα είδη που σχετίζονται με το φανταστικό με βοήθεια των κειμένων του Ι.Χ. Γονατά που διαβάσαμε. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε δύο πράγματα: να συμπληρώσουμε σιγά-σιγά τον πίνακα με κάποια βασικά χαρακτηριστικά κάθε είδους και να σκεφτούμε σε ποιο είδος πλησιάζει περισσότερο κάθε κείμενο του Γονατά. Στη συνέχεια μπορούμε να το κατατάξουμε στα κενά του πίνακα.

ΕΙΔΟΣ	Παράδοξο	Φανταστικό	επιστημονική φαντασία	Αμιγώς φανταστικό / θουμαστό
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	☒	☒		☒
Τόπος	Καθημερινός	Εξωπραγματικός		Καθημερινός
Χρόνος	Παρόν	Παρόν		Παρόν / απροσδιόριστος
Πρόσωπα/αντικείμενα	Προσβλητικά	Πραγματικά αλλά και υπερφυσικά		Υποβλητικά και υπερφυσικά
Πραγματικότητα / φαντασία	Δεν ανατρέπονται οι νόμοι της πραγματικότητας από την εισαγωγή ενός στοιχείου παράξενου		Δεκτή μελλοντική πραγματικότητα	Δεν ανατρέπονται οι νόμοι της πραγματικότητας από την εισαγωγή ενός στοιχείου παράξενου
Αναγνώστης				Δέχεται τα φανταστικά στοιχεία
ΚΕΙΜΕΝΑ Ι.Χ. ΓΟΝΑΤΑ	Η θύρα με	Τα φάρια		τα είδη

Φύλλο εργασίας 2

Δε προσπαθήσουμε να ξεχωρίσουμε τα διάφορα είδη που σχετίζονται με το φανταστικό με βοήθεια των κειμένων του Γ.Χ. Γονατά που διαβάσαμε. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε δύο πράγματα: να συμπληρώσουμε σιγά-σιγά τον πίνακα με κάποια βασικά χαρακτηριστικά κάθε είδους και να οκρεψούμε σε ποιο είδος κληιάζει περισσότερο κάθε κείμενο του Γονατά. Στη συνέχεια μπορούμε να το κατατάξουμε στα κενά του πίνακα.

ΕΙΔΟΣ	Παράδοξο	Φανταστικό	επιστημονική φαντασία	Λιγότερο φανταστικό / θιαυμαστό
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	✓	✓		✓
Τόπος	Καθημερινός	Καθημερινός		απεικονιστικός
Χρόνος	Παρόν	Παρόν / αμυμονοχρόνιος		Παρόν / αμυμονοχρόνιος
Πρόσωπα/αντικείμενα	Πραγματικά	Πραγματικά αλλά και υπερφυσικά		Πραγματικά
Πραγματικότητα / φαντασία	Δεν ανατρέπονται οι νόμοι της πραγματικότητας από την εισαγωγή ενός στοιχείου απίστευτου	Πραγματικά και απίστευτα εμμηρησιακά	Δεκτή μελλοντική πραγματικότητα	Παραλοθικά / υπερφυσικά στοιχεία
Αναγνώστης	Δεν απευθύνεται σε όλη			Δέχεται να φανταστικά στοιχεία
ΚΕΙΜΕΝΑ Γ.Χ. ΓΟΝΑΤΑ	Αποβάθρα	Τα Φάρμα		Το Μάζια

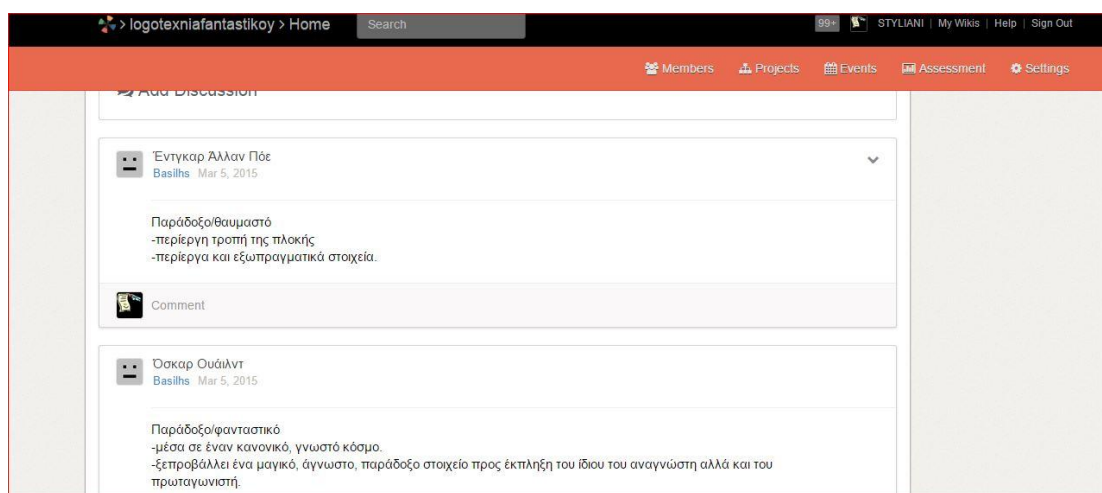
Στη συνέχεια, η καθηγήτρια διάβασε το κείμενο του Ε.Χ. Γονατά «Τα δώρα», σταματώντας την ανάγνωση τη στιγμή που ο αφηγητής ανοίγει το μεγάλο ξύλινο κουτί που του στέλνει ο νονός του ως δώρο, και ζήτησε από κάθε ομάδα να ολοκληρώσει το κείμενο, γράφοντας μια παράγραφο η οποία θα έδινε και μια κατεύθυνση στο κείμενο, προσανατολίζοντάς το σε μια αφήγηση παράδοξη, φανταστική ή θαυμαστή. Μετά την προφορική αφήγηση των μαθητών, η καθηγήτρια διάβασε και το τέλος του κειμένου του Γονατά. Στο τέλος της ώρας, η καθηγήτρια ανέθεσε στους μαθητές την ατομική εργασία 2 για το σπίτι, με βάση την οποία οι μαθητές έπρεπε να διαβάσουν δύο αποσπάσματα από *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέυ* του Όσκαρ Ουάιλντ. Τα κείμενα δόθηκαν σε φωτοτυπία και ζητήθηκε από τους μαθητές να αναρτήσουν τις απαντήσεις τους στο Wiki. Το κείμενο του Πόε δεν δόθηκε για κατ' οίκον μελέτη, για να μην επιβαρυνθούν οι μαθητές με πολλά κείμενα, τα οποία ενδεχομένως θα τους απέτρεπαν. Στόχος της άσκησης ήταν να οδηγηθούν οι μαθητές στον αναστοχασμό σχετικά με τις κατηγορίες του φανταστικού και να

κατατάζουν τα κείμενα σε μια κατηγορία από αυτές που γνώρισαν, δικαιολογώντας την απάντησή τους.

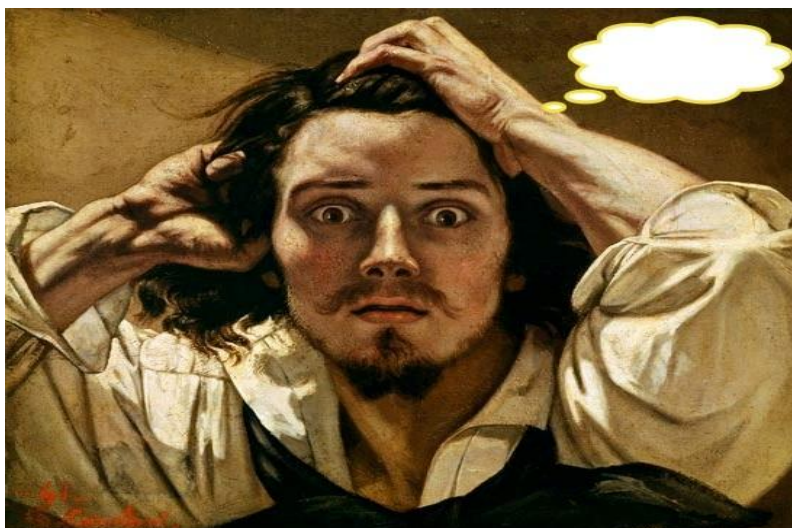
4^η ώρα

Η ώρα αυτή διεξήχθη στο εργαστήριο πληροφορικής. Η καθηγήτρια έδωσε στους μαθητές το κείμενο του Πόε για να το μελετήσουν και να ολοκληρώσουν την ατομική εργασία τους, καθώς αρκετοί δεν την είχαν ετοιμάσει στο σπίτι. Στη συνέχεια, ανάρτησαν στο Wiki τις απαντήσεις τους, τις οποίες παραθέτουμε ενδεικτικά παρακάτω:

Μετά την ανάρτηση των εργασιών και τη σύντομη συζήτηση για την ένταξη των κειμένων στα είδη του φανταστικού, η διδάσκουσα έδειξε στους μαθητές την αυτοπροσωπογραφία του Γκιστάβ Κουρμπέ, «Ο απελπισμένος»,

και τους ζήτησε να περιγράψουν την εικόνα και να εστιάσουν στα συναισθήματα του εικονιζόμενου προσώπου. Ακολούθησαν βοηθητικές ερωτήσεις, όπως *τι αντικρίζει;*, *τι μπορεί να άκουσε και να αντιδρά έτσι;*, *τι σκέφτεται;*. Μετά τις απαντήσεις των μαθητών η καθηγήτρια διάβασε στους μαθητές την αρχική περιγραφή από το απόσπασμα του Πόε, «Η πτώση του οίκου των Άσερ» και τους ζήτησε να κρατούν σημειώσεις ανά ομάδα σχετικά με αυτό σύμφωνα με τις οδηγίες του πρώτου μέρους του φύλλου εργασίας 3. Το κείμενο τράβηξε το ενδιαφέρον των μαθητών και απάντησαν άμεσα και με ευκολία στις σχετικές δραστηριότητες. Λόγω έλλειψης χρόνου, και επειδή η καθηγήτρια κατάλαβε ότι οι μαθητές είχαν κουραστεί από τις πολλές δραστηριότητες και τα πολλά κείμενα, η ταινία δεν προβλήθηκε, ούτε υλοποιήθηκε το σχετικό μέρος του Φύλλου εργασίας 3.

5^η ώρα

Την ώρα αυτή, που διεξήχθη στο εργαστήριο πληροφορικής, οι μαθητές μελέτησαν στην ολομέλεια ένα μικρό απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Μπραμ Στόουκερ, *Δράκουλας*, και συγκεκριμένα αυτό που αφορά στην περιγραφή του κόμη Δράκουλα.

Στόχος της δραστηριότητας ήταν να βάλει τους μαθητές στο κλίμα της περιγραφής ενός φανταστικού πλάσματος, καθώς στη συνέχεια θα καλούνταν και οι ίδιοι να κάνουν μια παρόμοια περιγραφή. Αυτό στο οποίο εστίασαμε κατά τη διδασκαλία είναι το γεγονός ότι ο συγγραφέας περιγράφει ρεαλιστικά ένα πλάσμα, ωστόσο η περιγραφή του εμπεριέχει φανταστικά στοιχεία.

6^η και 7^η ώρα

Το δίωρο αυτό οι μαθητές ξεκίνησαν να περιγράφουν ένα φανταστικό πλάσμα. Μάλιστα, ζητήθηκε από τους μαθητές να λάβουν υπόψη τους τα όσα είχαν ειπωθεί την προηγούμενη διδακτική ώρα αναφορικά με τον τρόπο περιγραφής ενός φανταστικού πλάσματος. Οι μαθητές ξεκίνησαν να γράφουν την περιγραφή και την ολοκλήρωσαν στην τάξη κατά την επόμενη διδακτική ώρα. Παραθέτουμε ενδεικτικά:

Μια φορά και έναν καιρό υπήρχε μια φανταστική χώρα στην οποία κατοικούσαν μάγοι, μυθικά πλάσματα, νεράιδες αλλά και απλοί πολίτες οι οποίοι συμβίωναν με όλα αυτά τα πλάσματα. Κάθε μέρα κυλούσε ήρεμα και γαλήνια με τους κατοίκους να αλληλοβοηθούνται μεταξύ τους. Όμως μια μέρα κάτι απρόοπτο συνέβη, κάτι που ποτέ ξανά δεν είχε συμβεί. Ένας δράκος εμφανίστηκε, ο οποίος δεν έμοιαζε με τους άλλους. Ήταν ένας ελαφόδρακος. Ο ελαφόδρακος άρχισε να τρομοκρατεί το πλήθος με τις καυτερές του φλόγες, οι οποίες κατέστρεφαν τα πάντα στο πέρασμά τους. Ξαφνικά στο διάβα του δράκου βρέθηκε ένα μικρό παιδί. Το μικρό παιδί αυτό ήμουν εγώ. Ο δράκος σταμάτησε και με κοίταξε με τα τεράστια πλημμυρισμένα με κακία μάτια. Τότε πήρα το θάρρος και του μίλησα. Του είπα ότι δεν χρειάζεται να καταστρέψει το χωριό μας και του εξήγησα ότι μπορούμε να τον φιλοξενήσουμε εκεί. Εκείνος όμως δεν με άκουσε. Άνοιξε το στόμα του απειληθερώνοντας τις φλόγες του καίγοντάς με ολόκληρο. Πριν προλάβω να καώ τον κοίταξα με ένα βλέμμα, ένα βλέμμα που ξεχλιείζε από τη δίψα για εκδίκηση.

Τον κοίταξα... Τρομαγμένο, το βλέμμα μου σκαρφάλωνε και σκαρφάλωνε... Οι πατούσες του, σαν δύο αυτοκίνητα, με ρόλους, μου προκάλεσαν αηδία. Τα πόδια του, πελώρια, γυμνασμένα, στραβά και χτυπημένα ενώνονταν με ένα σχετικά κοντό κορμό με μια τεράστια κοιλιά. Το σώμα του κάλυπτε μια φορεσιά ανθρώπου των σπηλαίων, φτιαγμένη από δέρματα ζώων, άτυχων θηραμάτων. Η πρωτόγονη αυτή ενδυμασία του ίσα-ίσα που κάλυπτε το σώμα του σε θερμοκρασίες υπό του μηδέν. Σήκωσα το βλέμμα μου λίγο ψηλότερα, κοιτεύοντας να χάσω την ισορροπία μου από την έντονη κλίση του κεφαλιού μου και... έκανα εμετό. Αν και το σώμα του ήταν δύσμορφο, το πρόσωπό του ήταν κάτι παραπάνω από αποκουστικό. Ληθιασμένα μαλλιά απροσδιόριστου χρώματος, δυσανάλογα μικρό στόμα, γουρπυνισία μικρή μύτη και... ένα μάτι, ένα μοναδικό μάτι θολωμένο από μίσος και ανοησία. Η αηδία μου μετατράπηκε σε οργή, σε ανάγκη για εκδίκηση. Σήκωσα το μυτερό ξίλο και όρμησα, σκοτώνοντας τον Κύκλωπα.

Μπήκα στο παλιό, σκοτεινό κτήριο... Αμέσως ένιωσα φόβο και αγωνία για το τι θα υπήρχε μετά. Προχώρησα στο μακρύ, σκοτεινό διάδρομο. Έφτασα μέχρι τις σκάλες και κοίταξα πάνω. Πήρα μια βαθιά ανάσα και συνέχισα. Σε κάθε μου βήμα, τα ξύλινα, γεμάτα υγρασία, σκαλιά, έτριζαν δυνατά. Ξαφνικά, μια παράξενη, λαμπερή σκιά εμφανίστηκε μπροστά μου. Ήμουν ακίνητος από τον φόβο. Αφού συνήλθα, προσπάθησα να κάνω ένα βήμα. Η περιέργη αυτή σκιά τότε κινήθηκε προς το μέρος μου με μεγάλη ταχύτητα. Εκείνη τη στιγμή έκλεισα τα μάτια μου περιμένοντας να περάσει. Τα άνοιξα με τη προσδοκία ότι η σκιά θα είχε εξαφανιστεί. Μάταια, καθώς βρισκόταν ακόμα εκεί. Αποφασισμένος και έχοντας επιστρατεύσει και τα τελευταία εναπομείναντα ψυχικά μου αποθέματα προσπάθησα να επιτεθώ. Η σκιά έβγαλε μια μακρόσυρτη, ανατριχιαστική κραυγή και... απλά χάθηκε. Δεν ήξερα τι να κάνω. Ήξερα ότι έπρεπε να συνεχίσω, αλλά δε μπορούσα, το μόνο που ήθελα να κάνω ήταν να τρέξω. Να τρέξω, να φύγω όσο πιο μακριά μπορώ. Και παράγματι αυτό έκανα. Κατέβηκα γρήγορα τα σκαλιά και πέρασα το κατώφλι της εξώπορτας. Ημουν έξω. Ήμουν ελεύθερος. Έψυγα με γοργό βήμα και δεν ξανακοίταξα πίσω... ποτέ.

8^η ώρα

Ο μαθητές παρουσίασαν στο εργαστήριο πληροφορικής τις εργασίες τους στην ολομέλεια. Παρατηρήθηκε ότι, παρά το γεγονός ότι τους είχε επισημανθεί να μην περιγράψουν μια καρικατούρα, αλλά να φτιάξουν ένα ρεαλιστικό πορτρέτο με φανταστικά στοιχεία, οι μαθητές δεν ανταποκρίθηκαν πλήρως σε αυτό. Η διδασκαλία ολοκληρώθηκε με τους μαθητές να αξιολογούν προφορικά την εφαρμογή συνολικά. Το συμπέρασμα ήταν ότι, αν και στους μαθητές άρεσε πολύ το περιεχόμενο της εφαρμογής, τα πολλά κείμενα προς μελέτη τούς κούρασαν.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ατομική εργασία 1

Ας φανταστούμε μια ανάλογη συνάντηση με αυτήν στην ταινία *Το Πορφυρό Ρόδο του Καΐρου*, την οποία παρακολουθήσαμε, με ήρωες εμάς και έναν κινηματογραφικό ή λογοτεχνικό ήρωα που «βγαίνει» από την οθόνη ή από το χαρτί και γίνεται «πραγματικός».

Μπορούμε να φτιάξουμε έναν *διάλογο*, *κόμικς* (χειρόγραφο ή σε κάποιο πρόγραμμα δημιουργίας κόμικ που ίσως γνωρίζουμε), ή ακόμα και μια *σκηνή σεναρίου* ταινίας.

Μπορούμε να αναρτήσουμε την εργασία μας στο Wiki της τάξης.

Φύλλο εργασίας 1

Μικρές εξερευνήσεις στον κόσμο της φαντασίας

Πριν διαβάσουμε φανταστικές αφηγήσεις, ας προσπαθήσουμε να εξετάσουμε κάποιες πτυχές του φανταστικού, έτσι όπως αυτό εμφανίζεται σε διάφορες τέχνες.

Θα κάνουμε μια σύντομη έρευνα, θα συλλέξουμε πληροφορίες και θα προσπαθήσουμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα.

Οι ομάδες θα γράφουν τα στοιχεία που βρίσκουν σε ένα χώρο στο Wiki, έτσι ώστε όλοι να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Πρώτα απ' όλα, ας προσπαθήσουμε να βρούμε κάποια θέματα του φανταστικού για να κάνουμε έναν κατάλογο:

Με την ομάδα 1 θα γυρίσουμε τον χρόνο προς τα πίσω (όπως συμβαίνει συχνά σε κείμενα φανταστικά) και θα προσπαθήσουμε να βρούμε το πιο παλιό κείμενο το οποίο περιέχει τέτοια στοιχεία. Επίσης, θα διερευνήσει τη σχέση ενός αρχαίου συγγραφέα, του Λουκιανού, με τον Ιούλιο Βερν. Επιπλέον, θα προσπαθήσει να ορίσει τι είναι «επιστημονική φαντασία. Μπορούμε να βρούμε τον ορισμό [εδώ](#) ή όπου αλλού θέλουμε και να κάνουμε μια λίστα με τις πιο σημαντικές ταινίες αυτού του είδους στο 20^ο αιώνα (δηλαδή πριν γεννηθείτε!).

Η ομάδα 2 θα ασχοληθεί με τις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου (μπορεί να διαβάσει μία πολύ χαριτωμένη [εδώ](#)). Τι εννοούμε σήμερα με τον όρο «οβιδιακή μεταμόρφωση»;

Τέλος, θα βρει έναν πολύ σημαντικό συγγραφέα του 20ού αιώνα, ο οποίος έχει γράψει ένα βιβλίο με παρόμοιο τίτλο με αυτόν του Οβιδίου.

Θα μπορούσε να βρει και μια σειρά από ταινίες που σχετίζονται με το θέμα της «μεταμόρφωσης».

Η ομάδα 3 θα ασχοληθεί με τον «μαγικό ρεαλισμό». Δείτε αυτήν την [ανακοίνωση](#) για τον θάνατο ενός σπουδαίου συγγραφέα, του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, και ψάξτε τι σημαίνει αυτός ο όρος.

Άραγε, υπάρχει αυτό το είδος στον κινηματογράφο; Ας κάνουμε μια έρευνα.

Σίγουρα θα έχετε δει στον κινηματογράφο όλοι στην ομάδα 4 την τριλογία *Ο Αρχοντας των δαχτυλιδιών*, τα οποία ανήκουν σε ένα υποείδος του φανταστικού, την «ηρωική φαντασία». Ας διαβάσουμε κάποια πράγματα για τον συγγραφέα που έγραψε τα βιβλία πάνω στα οποία βασίστηκαν οι ταινίες.

Φύλλο εργασίας 2

Ας προσπαθήσουμε να ξεχωρίσουμε τα διάφορα είδη που σχετίζονται με το φανταστικό με βοήθεια των κειμένων του Ε.Χ. Γονατά που διαβάσατε. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε δύο πράγματα: να συμπληρώσουμε σιγά-σιγά τον πίνακα με κάποια βασικά χαρακτηριστικά κάθε είδους και να σκεφτούμε σε ποιο είδος πλησιάζει περισσότερο κάθε κείμενο του Γονατά. Στη συνέχεια μπορούμε να το κατατάξουμε στα κενά του πίνακα.

ΕΙΔΟΣ	Παράδοξο	Φανταστικό	επιστημονική φαντασία	Αμιγώς φανταστικό / θαυμαστό
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ				
Τόπος	Καθημερινός			
Χρόνος				Παρόν / απροσδιόριστος
Πρόσωπα/αντικείμενα		Πραγματικά αλλά και υπερφυσικά		
Πραγματικότητα /φαντασία	Δεν ανατρέπονται οι νόμοι της πραγματικότητας από την εισαγωγή ενός στοιχείου παράξενου		Δεκτή μελλοντική πραγματικότητα	
Αναγνώστης				Δέχεται τα φανταστικά στοιχεία
ΚΕΙΜΕΝΑ Ι.Χ. ΓΟΝΑΤΑ				

Φύλλο εργασίας 3

Για να γράψουμε μια καλή φανταστική ιστορία, θα πρέπει να κοιτάξουμε προσεκτικά πώς είναι γραμμένες ή φτιαγμένες, κάποιες διάσημες τέτοιες ιστορίες. Για να δούμε ποιος θα αντέξει...

Στάδιο 1: ας μελετήσουμε ένα περίεργο κτίριο, τον οίκο Άσερ του Έντγκαρ Άλαν Πόε.

Η πρώτη ομάδα θα μας μιλήσει για τον τόπο, χρόνο και τον αφηγητή του αποσπάσματος.

Η δεύτερη ομάδα θα ασχοληθεί με τα αντικειμενικά εξωτερικά χαρακτηριστικά του κτηρίου αλλά θα βρει και λέξεις ή φράσεις που αποδίδουν τη στάση του αφηγητή απέναντι σε αυτό.

Η τρίτη ομάδα θα προσπαθήσει να εντοπίσει τυχόν επαναλήψεις στην περιγραφή και να αναρωτηθεί αν το κτίριο δίνει την εντύπωση στερεότητας ή ευθραυστότητας.

Η τέταρτη ομάδα θα καταγράψει τα συναισθήματα του αφηγητή.

Και η πέμπτη θα συνοψίσει: ποια ατμόσφαιρα δημιουργεί γενικά η περιγραφή αυτή;

Τέλος: Θυμόσαστε το μυθιστόρημα *Φρανκενστάιν* και τη συγγραφέα του, ένα 19χρονο κορίτσι; Θα διαβάσουμε προσεκτικά τη σκηνή που το δημιούργημα του Φρανκεστάιν ζωντανεύει (μπρρρρ).

Στην ομάδα 1 θα εντοπίσουμε τα βασικά στοιχεία: τόπο, χρόνο, πρόσωπα, καθώς και το είδος της αφήγησης.

Στην ομάδα 2 θα καταγράψουμε την πορεία των συναισθημάτων του αφηγητή, εντοπίζοντας συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις στο κείμενο.

Στην ομάδα 3 θα επικεντρωθούμε στην περιγραφή του δημιουργήματος του Φρανκενστάιν. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του; Πώς τον βλέπει ο αφηγητής;

Με την ομάδα 4 θα αναρωτηθούμε πώς συμπλέκονται στις σελίδες αυτές η φαντασία και η πραγματικότητα (θα λάβουμε υπόψη μας και το όνειρο του Φρανκεστάιν).

Τέλος, με την ομάδα 5 θα σημειώσουμε το λεξιλόγιο του φόβου που χρησιμοποιεί η συγγραφέας και θα αναρωτηθούμε γιατί κάνει αναφορά στον Δάντη (ποιος είναι αυτός άραγε; η ομάδα μπορεί να χρησιμοποιήσει τον υπολογιστή της τάξης για να απαντήσει σε αυτή την ερώτηση).

Μπράβο, περάσατε όλα τα στάδια! Και τώρα θα διαβάσετε –τι άλλο μένει; Ένα [απόσπασμα](#) από τον [Δράκουλα](#). Σημειώστε πάνω στο κείμενο (με κόκκινο φυσικά) ποια στοιχεία κάνουν αυτόν τον κόμη ιδιαίτερα ανησυχητικό!

ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΣΜΑΤΟΣ

Αφού φτάσατε μέχρι εδώ και δεν φοβηθήκατε ούτε τον *Φρανκεστάιν* ούτε τον *Δράκουλα*, τότε μπορείτε να γράψετε κι εσείς μια τέτοια περιγραφή. Αφήστε τη φαντασία σας ελεύθερη: μπορεί να είναι ένα πλάσμα στα όρια του φανταστικού, ένα κτίριο ή ένας χώρος, ένα τοπίο, ένα αντικείμενο. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε έναν πρωτοπρόσωπο αφηγητή ο οποίος θα εκφράζει τα συναισθήματά του.

Τα κείμενά σας μπορείτε να τα ανεβάσετε στο Wiki για να τα σχολιάσουμε! Αν στην ομάδα αρέσει πολύ κάποιο κείμενο το οποίο έχει γραφτεί από κάποιο μέλος της, τότε μπορείτε να αποφασίσετε να το χρησιμοποιήσετε στο τελικό σας διήγημα.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

—

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο εφαρμόστηκε με μερική επιτυχία. Οι μαθητές, μέσα από τα κείμενα που μελέτησαν και τα αποσπάσματα των ταινιών που είδαν, ήρθαν σε επαφή με τη λογοτεχνία του φανταστικού και συνειδητοποίησαν την παρουσία του φανταστικού, όχι μόνο στη λογοτεχνία, αλλά και στον κινηματογράφο. Στα θετικά σημεία της όλης δραστηριότητας συγκαταλέγεται το γεγονός ότι οι μαθητές μελέτησαν λογοτεχνικά κείμενα, έστω και αποσπασματικά, τα οποία δεν ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια ούτε του γυμνασίου ούτε του λυκείου. Επίσης, μπήκαν στη διαδικασία περιγραφής ενός φανταστικού πλάσματος, κάτι που δεν μπορούν να κάνουν κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας, στο πλαίσιο της οποίας διδάσκεται η περιγραφή, γιατί εκεί συνήθως τους ζητείται να περιγράψουν ένα αντικείμενο ή ένα υπαρκτό πρόσωπο με ρεαλιστικό τρόπο. Πολύ σημαντικό, ακόμη, για τους ίδιους είναι ότι μπήκαν στη διαδικασία να συνθέσουν ένα κείμενο συνεργατικής γραφής, να συνεργαστούν και να συν-δημιουργήσουν.

Περνώντας στα «δύσκολα» σημεία του σεναρίου, θα ήθελα να επισημάνω ότι οι μαθητές κλήθηκαν μεν να έρθουν σε επαφή με πλείστα κείμενα, μέσω όμως αποσπασμάτων. Ίσως θα ήταν καλύτερα να μελετούσαν π.χ. ένα ή δύο διηγήματα του Πόε, ο οποίος μάλιστα τους άρεσε πολύ, ώστε να έχουν μια συνολικότερη εικόνα για αυτόν. Επίσης, κάποια στιγμή μού ανέφεραν ότι είχαν κουραστεί από την πληθώρα των κειμένων με τα οποία έρχονταν σε επαφή, και για αυτό επέλεξα να μην τους δώσω τα κείμενα του Μωπασάν και του Παπαδιαμάντη, ούτε να προβάλλω το απόσπασμα της ταινίας *Μάτριξ*. Για τον ίδιο λόγο δεν τους ανέθεσα και την τελική προτεινόμενη δραστηριότητα, η οποία ήταν να συνθέσουν και οι ίδιοι ένα κείμενο φανταστικής αφήγησης και επέλεξα να εστιάσω στην περιγραφή του φανταστικού

πλάσματος. Καθώς γινόμενοι δέκτης παραπόνων για πολλές δραστηριότητες και πολλά κείμενα προς μελέτη, αποφάσισα να περιοριστώ στο περιγραφικό κείμενο.

Κατά τη γνώμη μου, οι στόχοι του σεναρίου είναι υλοποιήσιμοι και εντάσσονται στο πλαίσιο της ελληνικής σχολικής πραγματικότητας, και μάλιστα θα μπορούσαν να υλοποιηθούν χωρίς την πληθώρα των κειμένων που προτείνονται στο σενάριο. Αν και κατανοώ τους λόγους για τους οποίους προτείνονται, νομίζω ότι θα μπορούσαν να παραλειφθούν κάποια από αυτά, προκειμένου να μην κουραστούν οι μαθητές.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

—